

DE GROVE KORREL

M A A R T 2 0 0 7 • 4 8 ^e J A A R G A N G

269

Colofon:

De Grove Korrel

48^e jaargang, maart 2007, nummer 269.

De Grove Korrel is een periodieke uitgave van Fotoclub Zwijndrecht (opgericht 7 september 1959 en koninklijk goedgekeurd 30 juni 1971) en verschijnt in de maanden september, december, maart en eind mei. Kopij voor een van deze nummers moet uiterlijk op 1 augustus, 1 november, 1 februari en 1 april bij de redactie binnen zijn.

Oplage: 115 exemplaren

Samenstelling redactieteam: Wim Bierhaus, Rem Maters (eindredactie) en Ruud van Wezel.

Tekstbijdrage: Frans Jonkergouw, Anja van Leeuwen, Henk Ras

Redactieadres: Rem Maters, Stevensweg 20, 3319 AK Dordrecht. Telefoon (078) 6165495

E-mail: rem_maters@hotmail.com

Secretariaat: Theo de Jong, Harseveld 19, 3334 GG Zwijndrecht. Telefoon (078) 6100526

E-mail: th.j.de.jong@12move.nl

Internet: www.fotoclubzwijndrecht.nl

Postbank: rekeningnummer 349456

Contributie 2006/2007: € 100,00 per persoon per jaar; elk volgend gezinslid en/of studerend jeugdlid € 55,00 per persoon per jaar.

Clubgebouw /Fotogalerie: Rotterdamseweg 126 (hoek Koninginneweg), 3332 AL Zwijndrecht.

Clubavonden: Elke maandagavond van september tot en met mei. Het clubgebouw is geopend vanaf 19.30 uur en de aanvangstijd is 20.00 uur. De Fotogalerie is voor publiek geopend elke zaterdag van september t/m mei van 11.00 uur tot 16.00 uur en de toegang is gratis.

Vormgeving: Wim Bierhaus

Digital printing: Creative Colors bv, Zoetermeer

Coverfoto: Theo de Jong

Dagexcursie

Eén van de adagia in de fotoclub luidt: 'Voor een goede foto hoef je niet ver van huis.' Je kunt hem bij wijze van spreken in je eigen achtertuin schieten. Nu zijn daar wel voorbeelden van. Maar toch valt het mij op dat veel fotografen door een nieuwe en of verre omgeving geïnspireerd worden.

Neem nu de fotografen van de ons bezoekende clubs. Gegarandeerd zit er wel eentje bij met werk uit een ver en vreemd land. Trouwens in onze club zien we ook geregeld werk op de bok dat niet direct om de hoek gemaakt is. Nu is het misschien wel één van de eigenaardigheden van Fotoclub Zwijndrecht dat juist foto's uit verre buitenlanden met enige sceptisis worden bekeken. Het is natuurlijk volkomen juist dat een foto niet goed is omdat hij bijvoorbeeld in Noord-Korea is genomen. Maar om nu te stellen: 'Omdat-ie in Noord-Korea is genomen is-t-ie niet goed', gaat te ver.

Ik herinner me een reisreportage uit China, die jaren geleden op een hoofdavond op de bok werd gezet. (Een hoofdavond was een 'Nieuwerk'-avond maar dan voor gevorderde fotografen. Zij toonden werk, waarvan je kon zeggen dat is hoofdavondwerk. Omdat dit steeds minder leek voor te komen, is de hoofdavond vervallen.) Het werk werd met een groot dédain besproken. Het commentaar had een ondertoon van: "Je moet nu niet denken, omdat jij naar China bent geweest, dat je goede foto's hebt gemaakt." Ik vond de foto's van Jan Koorneef (want dat was de fotograaf) meteen prachtig, en niet alleen omdat het zogenaamde goede foto's waren, maar vooral ook omdat ze boeiend, interessant en aangrijpend waren. Later heeft er in onze lokalen nog een schitterende China-expositie van Jan gehangen, die veel waardering ondervond.

Omdat anno nu wat vrijmoediger naar foto's van over de grens wordt gekeken, wil ik u oproepen om op 28 maart aanstaande mee te gaan naar een weliswaar minder ver buitenland en boeiende en zo mogelijk goede foto's te maken in het 'Landschapspark Duisburg'.

Weblog

Heel ongebruikelijk heeft er de afgelopen twee maanden één en dezelfde expositie in onze fotogalerie gehangen: 'Afscheid-Houdoe'. Ongebruikelijk omdat tot op heden, zover ik weet, er in het seizoen iedere maand een nieuwe tentoonstelling is geweest.

- door Rem Maters

Het waren de winnende foto's van de Martien Coppens Prijs, een tweejaarlijkse fotowedstrijd voor documentaire fotografie. In fotoamateurland is er de nodige aandacht aan besteed. Bovendien werd de expositie geopend door Dr. Miranda de Vries, wethouder van de gemeente Zwijndrecht. Kortom, alom uitgebreide publiciteit. Na een bruisende vernissage waren onze suppoosten en surveillanten voorbereid op een grote toeloop.

Dit viel enigszins tegen, om het vriendelijk uit te drukken. Nu kun je denken dat er voor de fotografie niet zoveel aandacht is. Maar dit is gewoon niet waar, zeker niet na de digitale revolutie. Iedereen fotografeert alles lijkt het. Bij World Press Photo is een aparte categorie voor amateurfotografen ingesteld.

De gespecialiseerde fotomusea mogen zich in een steeds groeiende belangstelling verheugen. In FOAM was het project 'Mensen van de twintigste eeuw' van August Sander te zien. Zeer gekend en boeiend om de vintage prints van deze wereldberoemde fotograaf te zien. Wie kent niet dat beeld van de drie jonge boeren met hoed en wandelstok op weg naar een dorpsfeest? Een verrassing was het retrospectief van de Amerikaan Gregory Crewson in het Fotomuseum Den Haag. De mensen verdrongen zich voor zijn manshoge afbeeldingen. Gemist? Onze bibliotheek beschikt sinds kort over het begeleidende fotoboek. In Huis Marseille zag ik 'Domestic Landscapes' van Bert Teunissen. Deze fotograaf reist Europa af op zoek naar oude interieurs met mooi invallend licht, waarin hij de bewoners fotografeert. De tentoonstelling werd begeleid door een audiotour, waarin de fotograaf op boeiende wijze vertelde over de totstandkoming van zijn foto's.

Maar ook in de reguliere kunstmusea wordt geregeld aandacht aan fotografie besteed. De Kunsthal heeft er zelfs een speciale ruimte voor. Met vele anderen genoot ik van de schitterende zwart-wit foto's van Sven Torfin ('Koningen van Congo') maar ook van de selectie portretten in kleur van Eddy Posthuma

de Boer. Nog meer publiek wordt getrokken door de Gemeentemusea van Schiedam en Den Haag, waar fotowerk te zien is van Lucebert en Ed van der Elsken.

Maar wat heeft dit alles te maken met het Weblog van Fotoclub Zwijndrecht? Dit blog onder leiding van Franz Heuser is opgebouwd in twee kolommen. In de linker kolom worden door voornamelijk clubleden recent gemaakte foto's aangeleverd en vervolgens door mensen van binnen en buiten de club becommentarieerd. De rechter kolom kent een aantal rubrieken: aankondiging volgende expositie, foto's uit de oude doos, foto's van een recente gebeurtenis in de club (bijvoorbeeld een portfoliobespreking), een technische uiteenzetting. Naar mijn mening heeft dit blog de potentie om op termijn een doorbraak tot stand te brengen naar een bredere belangstelling voor onze fotogalerie. Aan de belangstelling voor de fotografie zal het niet liggen.

www.bertteunissen.com

www.fotoclubzwijndrecht.nl

Jaap van Kooten †

Op woensdag 7 februari jl. is Jaap van Kooten overleden. Met Lia aan zijn zijde vormde hij een bekende verschijning in onze club. Wij verliezen in hem een enthousiast lid.

Op maandagavond 12 februari jl. hebben de clubleden te zijner herdenking staande een minuut stilte in acht genomen. Wij wensen Lia en zijn (klein)kinderen veel sterkte toe met het verwerken van dit verlies.

Het Bestuur

Las Palmas

Het Nederlands Fotomuseum gaat vanaf 19 april open in Las Palmas met de tentoonstelling 'Dutch Eyes'. De tentoonstelling geeft een overzicht van de geschiedenis van de fotografie in Nederland. Daarnaast is er een permanente tentoonstelling 'Panorama Las Palmas'. Het toont honderdenvijftig jaar fotografie en ontwikkeling van de stad Rotterdam en de haven binnen een omtrek van één kilometer rondom Las Palmas.

- door Rem Maters

Na de verhuizing vanuit de Witte de Withstraat beschikt het museum in het geheel vernieuwde gebouw Las Palmas op de Wilhelminapier over twee keer zoveel tentoonstellingsruimte, eigentijdse voorzieningen en het modernste fotodepot van Nederland. Het gebouw is ingrijpend gerenoveerd met behoud van de oorspronkelijke industriële uitstraling. Het aantal expositieruimten is verdubbeld van twee naar vier. In de nieuwe opzet is er meer ruimte voor het ontplooiën van educatieve activiteiten en voor de bibliotheek en het kenniscentrum.

In een rijkgeschakeerd tentoonstellingsprogramma van historische en hedendaagse, Nederlandse en internationale fotografie, besteedt het museum aandacht aan de rol van de fotografie in de samenleving, de beeldcultuur en de media. Ook de fotografie van amateurs heeft in het programma een plek. (Bron: Nederlands Fotomuseum)

In De Grove Korrel 264 had ik een gesprek met, de directeur van het Nederlands Fotomuseum, de heer Ruud Visschedijk, naar aanleiding van het rapport 'Uitgelicht', waarin een beeld geschetst wordt van de wereld van de amateurfotografie en waarin mogelijkheden worden aangegeven hoe de amateurfotograaf bij de activiteiten van het fotomuseum kan worden betrokken. Aan de vooravond van de opening van Las Palmas zocht ik Ruud Visschedijk nogmaals op.

Het is de bedoeling dat Las Palmas op 19 april aanstaande wordt geopend. Ligt alles op schema?

"We zijn hier helemaal klaar om te verhuizen. Maar belangrijker is natuurlijk: 'Zijn de jongens daar zover?' Een paar weken geleden kregen we het bericht dat oplevering door de aan-

nemer een maand werd uitgesteld. Oorspronkelijk was die op 1 februari gepland en hij is nu uitgesteld naar 1 maart. De aan-nemer zit er met honderd man in en doet er alles aan om op 1 maart klaar te zijn. Dit betekent wel dat wij wat betreft de inrichting van het gebouw en de tentoonstellingen logistiek een knop moeten omzetten. Ik had het liever een maand eerder gehad. Je weet niet wat je tegenkomt. Maar we lossen het op. Dat kan gewoon niet anders. Op 18 april komt Hare Majesteit het museum openen en Hare Majesteit zeg je niet af. Dus dat is een belangrijke stok achter de deur en ik moet zeggen dat de wetenschap dat zij komt ook weer ongekende krachten bij iedereen losmaakt."

Kunt u iets vertellen over de openingstentoonstelling 'Dutch Eyes'?

"'Dutch Eyes' is ook de naam van een boek, een dikke pil, waar een groot aantal fotospecialisten al jaren mee bezig is. Het boek beoogt een nieuwe geschiedenis van de Nederlandse fotografie te schrijven. Het wordt niet een chronologische maar een thematische geschiedenis. Om een voorbeeld te geven: water. Fotografen hebben enorme opdrachten gehad tijdens de bouw van de Deltawerken. Ze hebben een belangrijke rol gespeeld in de watersnoodramp in 1953. Dit wordt dus één van de thema's in de tentoonstelling. De geschiedenis van de fotografie wordt beschreven aan de hand van maatschappelijke ontwikkelingen. De oorlog speelt een rol, maar ook de verstedelijking en de architectuur. Wij hebben gedacht als dat boek klaar is op 19 april 2007, dan is dat een mooie gelegenheid om het te vertalen in een tentoonstelling. En dat is wat we nu aan het doen zijn. Het wordt een expositie samengesteld met héél bijzonder materiaal uit talloze Nederlandse archieven.

Daarnaast is er een tweede, semi-permanente tentoonstelling. Er is in Nederland een grote behoefte – ‘Dutch Eyes’ gaat daar ook in voorzien – om te zien wat voor ontwikkelingen er hebben plaats gevonden in de Nederlandse fotografie. Daarvoor hebben wij beneden een grote zaal gereserveerd om steeds op een andere manier die ontwikkelingen te tonen. We doen dit ook thematisch. Die tentoonstelling heet ‘Panorama Las Palmas’. We gaan daar met als centrum het gebouw Las Palmas, we hebben met een passer een cirkel van een kilometer getrokken, laten zien wat er op het gebied van fotografie gebeurd is vanaf de eerste foto, van geloof ik 1842, die uit Rotterdam bekend is. Joop de Jong, een Rotterdamse tentoonstellingmaker, heeft geweldig mooi materiaal – uiteraard ook van amateurfotografen – naar boven gehaald. Dus aan de hand van de Wilhelminapier kun je heel mooi een aantal stadia in de fotografie illustreren. Het wordt dan niet academisch en het wordt voor een groot publiek aantrekkelijk om te bekijken. Met name ook voor mensen uit de omgeving. Wij zitten hier in Rotterdam. Wij hebben Rotterdamse wortels, zal ik maar zeggen. Dus wij vinden het ook belangrijk om aandacht te besteden aan wat er om ons heen gebeurt.

Wat kan het Nederlands Fotomuseum voor de amateurfotograaf gaan betekenen en omgekeerd wat kan de amateurfotograaf voor het museum betekenen?

“Het afgelopen jaar zijn we bezig geweest met het opbouwen van contacten en een netwerk met de amateurfotografie. Een proces dat doorgaat en met de komst van Las Palmas, waar we meer mogelijkheden en meer ruimte hebben, wordt geïntensiverd. Zowel in ons tentoonstellings- als in ons collectiebeleid besteden we aandacht aan de amateurfotografie. Daarnaast zijn we in samenwerking met de Beeldfabriek (SKVR) een aantal interessante cursussen aan het ontwikkelen. In navolging van het boek ‘Dutch Eyes’ zijn we bijvoorbeeld bezig met een cursus over de geschiedenis van de Nederlandse fotografie, waar we even wat dieper gaan dan normaal, zeker ook omdat we denken dat de amateurfotograaf daarin geïnteresseerd is. Hij heeft ook de behoefte om zijn eigen werk te kunnen plaatsen.

Verder zijn we de eerste gesprekken begonnen met het ‘Fotofestival aan de Maas’ om te kijken of we in 2008 een grotere amateurmanifestatie in het gebouw kunnen organiseren en presenteren. Er zijn ook veel amateurfotografen buiten de clubs. Zij

*Foto boven:
Zelfportret, foto gemaakt
door Katharina E. Beherend,
Hannover 1908
(‘Dutch Eyes’)*

*Rechts: Brandende
s.s. Sommeldyck (H.A.L.)
aan de Wilhelminakade
Foto: Nieuwland
(‘Panorama Las Palmas’)*

communiceren met name digitaal. Door middel van weblogs en met de nieuwe Photostart-website kunnen zij alles wat ze te melden hebben kwijt. Op deze wijze proberen wij een soort platform te worden voor die amateurfotografen.

Tot slot moet ik het programma noemen dat we inmiddels al weer een paar jaar geleden hebben opgezet. We organiseren rondom tentoonstellingen amateurdagen en daarnaast houden we geregeld portfoliodagen.

www.nederlandsfotomuseum.nl - www.photostart.nl

Het huis van de fotografie

Op de cover van De Grove Korrel van december jongstleden prijkte een foto met een zwaar verhaal. Een foto met inhoud en meerdere lagen. Maar wat heeft dat nou met het huis van de fotografie te maken?

- door Ruud van Wezel

Het was geen toeval dat juist déze foto op de cover stond, want het gehele nummer ging over inhoud in de fotografie en deze foto van Peter van Klinken voldoet daar goed aan. Je ziet een foto van een man in een sombere omgeving, die zeer geëmotioneerd naar een foto kijkt. Deze zwart-wit foto is slechts vaag te herkennen als een oorlog- of concentratiekampfoto. Het beeld dat je ziet is fraai van (sombere) toonzetting en heeft een goede beeldspanning en vlakverdeling. Maar je voelt intuïtief aan dat er iets niet pluis is op deze foto, dat er hier iets dramatisch aan de hand is. Dat maakt de foto niet alleen maar mooi om naar te kijken, nee, het beeld raakt je en laat je niet los. Peter vertelde me dat de foto gemaakt is in het War Remnants Museum in Ho-Chi-Minh City, een stad die de meeste van ons nog kennen als Saigon. Je gedachten dwalen dan onwillekeurig terug naar de tijd van de Vietnam-oorlog en de demonstraties daar tegen; de protestsongs uit die tijd van Country Joe McDonald: *'One, two, three, four. What are we fighting for?' Of de 'Universal Soldier' van Donovan, destijds ook vertolkt door Boudewijn de Groot, die zong: 'Hij die uit te maken heeft wie er sterft of verder leeft'.*

De jongere leden van onze fotoclub merken nu dat opa over vroeger aan het vertellen is. In mijn beleving is zo'n oorlogsmuseum uiteindelijk gewoon een propagandamiddel: de heldendaden van je eigen groep worden in ronkende retoriek bezongen, terwijl de nodeloze wreedheid van de vijand benadrukt wordt. In de USA is vast ook zo'n museum waarin hetzelfde verhaal verteld wordt maar dan in omgekeerde volgorde. Mijn conclusie is dan dat de grootmachten en hun legers hun spelletjes spelen en dat de bevolking de klos is.

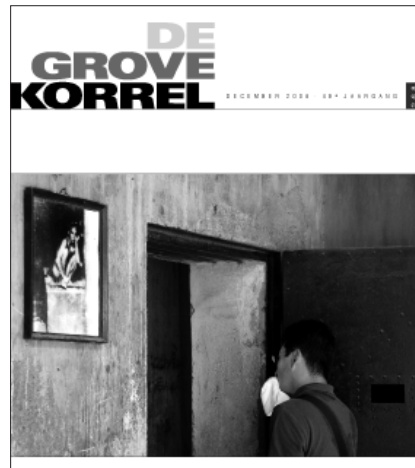
Dit verhaal vertelt de foto van Peter mij in zijn onderliggende lagen en daarom is dit een goede foto. Maar nu we het toch weer over foto's hebben: de Amerikanen hebben volgens kenners die oorlog op hun eigen thuisfront verloren door de films

en persfoto's die er verschenen van deze ellende. De beroemdste foto is natuurlijk de winnende World Press Photo uit die tijd

van het Vietnamese meisje Kim Phuc, dat naakt en met brandwonden van fosfor op haar huid op de persfotograaf kwam aangerend. Deze drukte af en werd wereldberoemd, Kim Phuc mocht later in Amerika studeren om het nationale geweten te sussen. Ik vind het een troostende gedachte dat één fotograaf de wereldgeschiedenis beslissend wist te beïnvloeden. Dit soort foto's zullen wij nooit kunnen of willen maken, maar we kunnen wel foto's maken met inhoud of menselijke emotie in welke vorm dan ook. Alleen voor menselijke emotie heb je om te beginnen mensen nodig op je foto en die zien we zelden in onze Zwijndrechtse fototempel: er wonen inmiddels achttien miljoen mensen in Nederland maar wij slagen er zelden in een exemplaar op ons matglas vast te houden.

Laatst op een 'Nieuwerk'-avond waren er drieënzestig foto's en bij foto nummer tweeënveertig realiseerde ik me plotseling dat ik nog geen mens op de foto gezien had. En met mensen fotograferen bedoel ik niet een mens geheel in de verte op zijn rug gefotografeerd, nee ik bedoel de mens als onderwerp. En ik bedoel ook niet een half blote jongedame op een Harley Davidson, nee ik bedoel 'echte mensen'. Ik hoorde laatst een Nederlandse beeldend kunstenaar beweren dat hij 'real people weet je wel' wilde uitbeelden; volgens mij moeten we gewoon hetzelfde bedoelen namelijk gewoon echte mensen. (Maar dit even terzijde). Hoe komt dat nou toch dat we dit zo weinig zien?

We hadden laatst spreker Jan Ros die zijn fraaie zwart-wit foto's bij ons liet zien. Er was ook een foto bij van een voet-

gangersbrug in Manhattan, gevangen in mooi tegenlicht. Jan vertelde er trots bij dat hij vijftien minuten had staan wachten tot er geen mens meer in beeld was, terwijl ik net zat te denken: 'wat een fraaie prent, maar wat jammer nou dat er nèt niemand in beeld loopt'. Ben ik hier nou de enige in?

Op zoek naar een verklaring hiervoor dacht ik aan onze zondagmorgen-excursies. We zien veel foto's op de bok die tijdens zo'n excursie gemaakt zijn, maar waar gaan die tochten naar toe? Ik ga een poging wagen: naar de Maasvlakte waar op zondagmorgen natuurlijk geen sterveling te bekennen is. Die leegte wordt dan gefotografeerd of streepjes op de weg. Of naar een in aanbouw zijnd metrostation in de 'banlieu' van Rotterdam, waar op zondagmorgen ook geen hond te bekennen is. Zo zien we vaak dezelfde, op zich perfect gemaakte, foto's van lege industrieterreinen, vervallen loodsen, streepjes op de muur en verlatenheid. Indien je eens iets anders zou willen fotograferen zou je eens op zaterdagmiddag naar het Afrikaanderplein moeten gaan of het publiek fotograferen (menselijke emoties) tijdens een sportwedstrijd. Maar ja, waar bemoei ik me nu eigenlijk mee, dat moet ieder toch voor zichzelf uitmaken natuurlijk. Maar ik mag er toch wel eens over filosoferen? Het huis van de fotografie heeft vele kamers en verdiepingen, waarom zouden we alleen in het gangetje beneden blijven staan?

3

4

1

2

5

Fotopremière (I):

1. Aart van Joolingen
2. Huub de Vree
3. Liesbeth van der Stel
4. Karel van de Werken
5. Pauline Jansen

Mijn fotografie

- door Anja van Leeuwen

Als klein meisje, hoe oud zal ik geweest zijn, acht jaar, tien misschien, ging ik uit logeren. Omdat Henk, de heer des huizes, veel met foto's bezig was kreeg ik een klein cameraatje te leen en aan het eind van de week ontwikkelden we mijn foto's in zijn doka. Het stel waarbij ik logeerde was zo enthousiast over de resultaten dat ik het cameraatje cadeau kreeg, en ik was de hemel zo rijk en sindsdien degene die thuis de vakantiekiekjes maakte.

Verder dan vakantiekiekjes is het nooit gegaan en ik heb zelfs een jaar of twintig nauwelijks gefotografeerd. Tot ruim twee jaar geleden. Zoekend naar iets voor mezelf in een hectisch leven kwam ik terecht bij fotografie, dat sluimert, daar wil ik iets mee. Maar het is zoeken. Ik maak foto's van van alles en leer daarmee vooral wat ik niet wil. Zwart-wit bijvoorbeeld, of foto's van een lijnenspel op een wegdek. Het hoort niet bij mij of ik ben er niet aan toe. Mensen fotograferen in alledaagse situaties, dat is een

uitdaging die ik aan wil gaan maar waar ik het lef nog niet voor heb. Komt nog wel hoor!

Ik vind het leuk om te zien hoe anderen zich ontwikkelen. De fotopresentatie van René van Rijswijk bijvoorbeeld een tijdje terug. Ik zie dan dat hij ook een zoektocht heeft gehad en dat zijn foto's na verloop van tijd steeds meer zijn handtekening hebben gekregen. Of Jan Buitendijk met zijn bomen is ook op zoek en zijn foto's worden creatiever en boeiender. Fotografie is voor mij een manier om dicht bij mezelf te komen. Ik wil foto's maken die voor mij een prettig beeld zijn en die niet gaan vervelen, foto's die mijn creativiteit laten zien waarvan ik niet wist dat ik die had, foto's waarin ik mezelf herken.

Als kind ben je onbevangen en volg je je gevoel. Als ooit een ander mij in mijn foto's gaat herkennen betekent dat voor mij dat een stukje kind-zijn terug is. En dat is toch heerlijk!

Pierre's bitterballen

- door Frans Jonkergouw

Na lange tijd was ik de 'Nieuwerk'-avond van 5 februari weer eens op de bok: drie foto's 36x48 cm, wat te klein passe-partout.

"Waren dat de foto's waarover je sprak op de Praatavond in december?", kreeg ik als vraag bij de informele napraat in de bar-kamer. "Nee dus", antwoordde ik bondig. Foto's zoals ik bedoelde tijdens de Praatavond maak ik niet, kan ik niet maken. Want alle belangstelling en waardering die ik voor fotografie koester ten spijt, noch het lidmaatschap van mijn geliefde fotoclub in al die jaren sedert 1994, hebben van mij de fotograaf gemaakt, die ik zou willen zijn. Ik treur erom, dat 't me niet lukt. Andere opdrachten aan mezelf komen beter en gemakkelijker tot stand. Troost over mijn specifieke tekortkoming put ik uit het feit, dat ik niet de enige ben, die niet in beeld weet te brengen datgene wat hij graag zou willen. Voorbeelden te over: in mijn eigen club, bij de clubs die ons bezoeken, zelfs bij diegenen wier kwaliteit en faam hun komst vooruit gaan.

Foto's die de kwalificatie *kiekje* krijgen, doen niet mee in de fotobespreking, *aangetroffen situatie* is dodelijk, telt niet mee, komt niet tegen de wand en zeker niet in De Grove Korrel. En terecht! Ja, terecht vind ik, want een reeksje van beelden als hier bedoeld geeft aanleiding tot slaap, ongeloof en korzeligheid.

Dan de beelden, gemaakt door de gedreven, geoefende, gebenedijde fotografen, wat van techniek in hun mars hebbend, en gezegend met inzicht. Die zien hoe men een gestalte, een situatie, een landschap en nog veel meer dingen, met verbeelding op de film of the chip moeten krijgen. Zulke foto's ontvangen waardering, leiden naar enthousiaste bespreking. En terecht! Daar komen we voor. En dat zijn toch niet de foto's die ik van plan was te introduceren.

In zeker tumult bereikten mijn woorden niet de leden. Zeide ik de verkeerde dingen? Of was het de geur van de fameuze bitterballen uit Pierre's Taria? Ik bedoelde foto's (images) van schep-

pende kunstenaars, die een beeld uit hun omgeving, dan wel zelf vervaardigd, compleet in gedachten hebben. Dat is de soort van fotografie, die we in de fotoclubs niet te zien krijgen.

Bij gelegenheid kom ik terug op dit onderwerp: de woorden moeten rijpen. Het noemen van namen van kunstenaars alleen, vormt onvoldoende bijdrage aan de gedachten, die ik wilde uitdragen.

Fotopremière (II):

1. Maarten van Dijke
2. Ron Korn
3. Wout Roodzand
4. Ralph van der Stel

1

2

3

4

Intieme fotografie*

In de laatste Grove Korrel schrijft Ruud een stukje waarin hij het heeft over een foto van mij in het kader van intieme fotografie. Waarom zien we dat niet zo vaak bij Fotoclub Zwijndrecht?

- door Henk Ras

Het is dan denk ik wel meteen duidelijk waarom we zo weinig intieme fotografie zien. Foto's die je kan kenmerken als zeer vertrouwelijk zet je niet direct voor een zaal met veertig mensen. Dit soort beelden maak je alleen als je iets over jezelf wilt vertellen. De meesten van ons willen dat helemaal niet, en laten we wel wezen dat moet/hoeft ook helemaal niet.

Heel veel leden van Fotoclub Zwijndrecht willen helemaal niets vertellen, maar willen geëntertaind worden. Natuurlijk is er bij iedereen in de zaal, op een of andere wijze, meer dan normale belangstelling voor de fotografie. De invulling per persoon verschilt echter nogal. Veel mensen vinden het voldoende om op maandagavond naar foto's te kijken die door anderen gemaakt worden en die door anderen besproken en beoordeeld worden. Zij komen binnen, gaan zitten en gaan aan het eind van de avond weg, na kennis te hebben genomen van de foto's en het commentaar en zijn hier tevreden mee. Ook dat is, binnen de context van de activiteiten binnen de club, legitiem. Anderen zijn echter zeer gedreven en zouden het liefst iedere 'Nieuwerk'-avond komen met een paar dijen van foto's waarvan de meerderheid van de zaal achterover valt. Tussen deze uitersten bevinden zich alle leden van onze club.

Om als fotograaf echter een intieme foto neer te zetten voor een groep mensen die zo gevarieerd is samengesteld, vraagt moed van de fotograaf. Het presenteren van dit soort foto's is eenvoudiger binnen een kleine groep gelijkgestemde fotografen.

Je wilt hun mening horen en bespreken of je geslaagd bent in je bedoeling om 'iets' uit te drukken. Je wilt horen waarom het wellicht niet gelukt is en hoe het beter kan. Als je er dan voor jezelf zeker van bent dat je opzet geslaagd is, wil je het wellicht wel op de bok voorleggen aan 'de zaal'. Op dat moment ben je eigenlijk al minder geïnteresseerd wat de zaal ervan vindt, omdat de foto al in een intieme omgeving is besproken. Je hoopt dan wel dat er een discussie ontstaat over fotografie die verder gaat dan de techniek of compositie. De praktijk leert echter

dat dit in de volle zaal nooit gebeurt. Teveel mensen, teveel foto's en te weinig tijd maken dat een avond voortkabbelt en dat we blij zijn dat alle fotografen weer aan de beurt zijn geweest. Duurt een gesprek over een foto iets langer dan een paar minuten dan wordt de zaal onrustig. Er beginnen overal in de zaal kleine discussies tussen een paar mensen die bij elkaar zitten waardoor de centrale discussie soms nauwelijks nog te volgen is. Intieme fotografie past hierin niet.

Ruud gebruikt in zijn stukje een foto door mij gemaakt in de workshop 'Zelfportret'. In een workshop heb je de gelegenheid je ideeën te uiten en te bespreken met een klein groepje mensen dat met hetzelfde bezig is. Op dat moment is de voor mij noodzakelijke intimiteit aanwezig om over je gevoelens, en waarom jij dingen zo afbeeldt of wilt afbeelden, te spreken. In eerste instantie zijn deze gesprekken de try-outs voordat je jezelf blootgeeft voor een breder publiek.

Ik herinner me een foto van Joke die genomen was in het echtelijk bed waarop we Wilco, ogenschijnlijk slapend, van heel dichtbij gefotografeerd zien. Ook dat is heel intiem en voor beiden een foto waarop je iets van je persoonlijke leven blootgeeft. De hamvraag is; willen we dat?

Hierop kun je geen algemeen antwoord geven omdat het antwoord net zo persoonlijk is als de fotografie waarover we het hebben. Intiem moet naar mijn idee ook intiem blijven, dat wil zeggen een goed gesprek over deze foto kan alleen in een klein gezelschap. In een grote groep zal het vrijwel altijd gaan over algemeenheden, dit omdat diegenen die commentaar geven ook iets van zichzelf bloot moeten geven. Een mening is namelijk altijd gebaseerd op je eigen gevoelens en ervaringen. Dan stel je je, als commentator, dus ook kwetsbaar op en dat is best wel eng. Hoever wil je zelf, als fotograaf, gaan is daarom maatgevend. Eens hadden we bezoek van Camera Club Oosterbeek waarbij een van de bezoekers een foto gemaakt had onder het laken van zijn bed. Hierbij ontstond een prachtig zacht verlicht

beeld van zijn naakte vrouw. Veel intiemer kan het naar mijn idee niet, zonder dat ik het onprettig vind worden.

Bij mijn vijf foto's van mijn serie zelfportretten, stond ik voor de keuze of ik wel of niet volledig naakt in de klei zou gaan staan. Op dat moment besloot ik mijn broek aan te houden. Dat was een concessie waar ik zelf nog steeds mee zit. Misschien maak ik ooit weer zoiets en verleg ik mijn grenzen weer. Ik zie dat echter niet zo snel gebeuren in een omgeving waar ik heel veel mensen moet toelaten in mijn diepste binnenste gelegen persoonlijke en zeer vertrouwelijk omgeving.

* Wellicht ten overvloede. Van Dale geeft als toelichting bij 'intiem': 1. In het diepste, binnenste gelegen; 2. Persoonlijk, zeer vertrouwelijk = close.

3

1

2

4

Fotopremière (III):

1. Hans van Weelde
2. Hans Huyzer
3. Ina Korn
4. Diana de Bruijn

Arie Fortuin

Martin Kleefkens

Cees van Meerten

Anja van Leeuwen

Wat is er te zien

Op deze pagina vind je een kleine selectie van lopende en komende tentoonstellingen, exposities of evenementen die met fotografie te maken hebben en het bezoeken of bekijken waard zijn.

Tijdens de clubavonden zal ook regelmatig aan interessante exposities aandacht worden besteed. Graag verwijzen wij je ook naar de 'links' die vermeld staan op de website van onze club (www.fotoclubzwijndrecht.nl). Raadpleeg ook het mededelingenbord en de affiches in de bar.

Het **Nederlands Fotomuseum** te Rotterdam gaat vanaf 19 april open in Las Palmas met de tentoonstelling '**Dutch Eyes**'. (Lees uitgebreid meer hierover op pagina 4 in deze Korrel.)

In het **Nationaal Onderwijs Museum** in Rotterdam is tot 3 september a.s. de tentoonstelling '**Ieder kind is speciaal**' te zien. De tentoonstelling geeft een overzicht van onderwijs aan kinderen met extra zorgbehoeften in Nederland. Fotografe **Dana Lixenberg** bracht de actuele situatie in beeld. Aan bod komen zowel de geschiedenis als de hedendaagse situatie van het speciaal onderwijs. Historische en nieuwe leermiddelen illustreren de geschiedenis van het onderwijs aan kinderen met een beperking. Lixenberg heeft in opdracht van het museum vijf kinderen geportretteerd die met begeleiding aan het regulier onderwijs deelnemen.

Onder de titel '**Vereeuwigd 150 jaar fotografie**' is in het **Museum Het Reghthuys**, Dorpsstraat 10 te Giessenburg, een tentoonstelling van antieke en oude fotocamera's. Een must voor de liefhebber. De tentoonstelling loopt tot 28 april a.s.

Het museum is geopend op woensdagmiddag en zaterdagmiddag van 13:30 tot 17:00 uur.

In het **Gemeentemuseum** te Den Haag is t/m 29 april a.s. een bijzonder aardige tentoonstelling te zien: de '**Sixties!**' Deze tentoonstelling geeft een uniek tijdsbeeld van een van de meest woelige decennia van de twintigste eeuw: de jaren zestig. Naast Nederlandse kunstenaars als *Stanley Brouwn*, *Constant*, *Ger van Elk*, *Daan van Golden*, *Jan Schoonhoven*, zijn ook internationale iconen als *Bill Copley*, *Dan Flavin*, *Richard Hamilton*, *Roy Lichtenstein*, *Robert Morris*, en *Andy Warhol* vertegenwoordigd. De combinatie kunst, mode, films, foto's en design maakt naast de culturele ook de politieke en maatschappelijke veranderingen van deze kleurrijke periode voelbaar.

In het **Fotomuseum Den Haag** zijn van 7 april t/m 17 juni foto's te zien van de bekende Franse actrice **Isabelle Huppert** (1953) met als titel: '**La femme aux portraits**'.

Deze mooie vrouw is niet alleen voor filmregisseurs een bron van inspiratie, ook voor tientallen beroemde fotografen blijkt zij een dankbaar onderwerp te zijn geweest vanwege haar unieke uitstraling. In deze tentoonstelling in het Fotomuseum is werk vertegenwoordigd van onder anderen Richard Avedon, Henri Cartier-Bresson, Elliott Erwitt, Robert Frank, Leonard Freed, Nan Goldin, Jacques H. Lartigue, Annie Leibovitz en Helmut Newton. Rineke Dijkstra portretteerde Isabelle Huppert speciaal voor deze presentatie in de intimiteit van haar huiskamer.

Met de tentoonstelling '**In Godsnaam! 1000**

jaar kloosters' presenteert **Museum Catharijneconvent** in Utrecht tot 2 september a.s. de geschiedenis van het kloosterleven. Vanaf het ontstaan van de eerste kloosterordes, de enorme groei ervan in de Middeleeuwen tot de vorm waarin kloosters vandaag de dag bestaan. 'In Godsnaam! 1000 jaar kloosters' geeft aan de hand van kunstwerken en gebruiksvoorwerpen allereerst inzicht in het dagelijks leven in kloosters. De tentoonstelling bevat ook ingetogen sfeerbeelden en innemende portretten van monniken en zusters uit de hedendaagse fotografieserie '**Kloosterlingen**' van **Annie van Gemert**.

In het **CODA Museum** te Apeldoorn de expositie van **Paul de Nooijer: 'Zoete Paradijs'**. Fotograaf en filmer Paul de Nooijer (1943) kan het best worden omschreven als een pionier van de beeldbewerking en een grootmeester in optische illusies. Lang voordat beeldbewerking via de computer voor iedereen bereikbaar werd, pionierde hij al met het manipuleren van foto's en films. De tentoonstelling geeft een overzicht van veertig jaar fotografie en film van De Nooijer.

Bij **Foam** in Amsterdam is t/m 31 maart werk te zien van **August Sander** (1876-1964): '**Mensen van de 20^e eeuw**'. Sander stelde zich met dit project geen geringer doel dan het in kaart brengen van de volledige maatschappelijke orde van zijn tijd. Het resultaat is zowel een sociologisch project, een historisch document als een fotografisch meesterwerk. Voor dit uiterst ambitieuze project hanteerde Sander uiteindelijk zeven hoofdgroepen: *De Boer, de Handwerker, De Vrouw, de Standen, De Kunstenaars, De Grote Stad en De Laatste Mens*.

*Op 15 januari bezocht spreker/fotograaf **Jan Ros** onze Zwijndrechtse fototempel. Hij toonde zijn technisch perfecte en in zwart-wit geschoten landschappen, die hij maakte met een middenformaat camera vanaf statief. Een gedeelte van deze foto's maakte deel uit van de serie waarmee hij recent de BMK titel behaalde. De laatste tijd werkt Jan met een digitale camera en is hij op zoek naar nieuwe fotografische uitdagingen en experimenten in kleur. Bijgaande foto's getuigen daarvan.*

T/m 15 april de tentoonstelling **'Oog-Eye'** met foto's uit de verzameling van de in New York wonende **W.M. Hunt**. Het betreft een uitgebreide en ongebruikelijke verzameling afbeeldingen van mensen waarin geen enkel oog zichtbaar is. De foto's zijn afkomstig uit alle periodes van de geschiedenis van de fotografie tot en met het heden en er zijn zowel werken van beroemde fotografen zoals **Henri Cartier-Bresson, Harry Callahan, Diane Arbus, Bill Brandt, André Kertész, Dorothea Lange, Sally Mann, Robert Mapplethorpe, Irving Penn, Edward Weston** als foto's van onbekenden vertegenwoordigd. In deze tentoonstelling zal ook het werk van een aantal Nederlandse fotografen worden getoond, waaronder **Erwin Olaf, Teun Hocks, Jan van Leeuwen, Paul Citroen** en **Cas Oorthuys**.

Daarnaast is er een unieke **'Dancing Bear Cave'** ingericht: een soort rariteitenkabinet met tientallen anonieme kiekjes die nog nooit eerder te zien zijn geweest op een tentoonstelling.

Van 16 maart t/m 13 mei 2007 is er fotowerk te aanschouwen van de buiten Spanje nog relatief onbekende fotograaf **Joan Colom**.

De tentoonstelling - **'Raval'** - bestaat uit zwart-wit beelden uit de periode 1958 tot 1961, allen geschoten tijdens een van Colom's vele tochten door de Barcelonese wijk Barrio Chino, het huidige Raval. In deze periode was deze wijk een plek waar prostitutie en criminaliteit welig tierden. Zijn onderwerpen waren de bewoners van de wijk: prostituees, vrijende paartjes, kinderen en straathandelaren.

Van 30 maart t/m 20 juni 2007: **James Nachtwey: 'War photographer'**. Nachtwey fotografeerde meer dan 20 jaar crisisgebieden over de hele wereld: Rwanda, Afghanistan, Bosnië, Noord-Ierland, Roemenië, Somalië. Nachtwey

is een van de meest invloedrijke en gepubliceerde oorlogsfotografen van deze tijd. Zijn foto's geven afschuwelijke, anonieme oorlogstaferelen een gezicht.

In het **Joods Historisch Museum** is t/m 20 mei **'Robert Capa. Retrospectief'** te zien. Het is een breed overzicht van deze legendarische oorlogsfotograaf en grondlegger van de moderne fotojournalistiek. Capa's foto's van de Spaanse Burgeroorlog en D-day staan in ieders geheugen gegrift en hebben ons beeld van de twintigste-eeuwse geschiedenis mede bepaald. In deze periode is in het museum ook de tentoonstelling **'Eva Besnyö. Onbekende foto's uit haar archief'** te zien. Het werk van de twee bevriende fotografische vernieuwers wordt voor het eerst samengebracht in een dubbelexpositie

Van 17 mei t/m 10 juni 2007 wordt in Naarden het **Epson FotoFestival Naarden** voor de tiende keer georganiseerd. Onder de titel **'Emoticon'** brengt het festival een lofzang aan het gevoel. Aan de hand van vijf belangrijke begrippen worden *geluk, pijn, verleiding, angst en kicks* in deeltentoonstellingen uitgewerkt. De organisatie dompelt de vestingstad onder in een sprankelend festijn met niet alleen binnen, maar ook buiten veel bijzondere en grotendeels Nederlandse fotografie.

De eindejaars excursie voert naar Naarden en vindt plaats op zondag 20 mei. Nadere informatie wordt op de clubavonden gegeven.

In het **Maritiem Museum Rotterdam** is t/m 24 juni a.s. de tentoonstelling **'Rotterdam en Hamburg: twee verschillende havensteden'**.

Foto: Cas Oorthuys - MMR

Foto: Walter Lüden - MMR

Twee belangrijke fotografen, **Cas Oorthuys** (1908-1975) en **Walter Lüden** (1914-1996), laten hun haven in de jaren vijftig zien. Van dichtbij registreren zij hoe deze havens uit de puinhopen van de Tweede Wereldoorlog herrijzen. Uit hun foto's spreekt de dynamiek van een havenstad, het optimisme en nostalgie van de jaren vijftig. Deze fototentoonstelling maakt de overeenkomsten en verschillen zichtbaar van twee havensteden in de tijd van de wederopbouw. Daarbij zijn vooral de overeenkomsten in de sfeerbeelden markant te noemen, mede in het licht van de naoorlogse geschiedenis.

Mirjam de Jong

Gehoord & gelezen

"Als je niet alles kunt creëren met helemaal niets kun je eigenlijk helemaal niets". (Pablo Picasso)

Frans Jonkergauw: "Ik heb inmiddels een digitale camera, dus wie weet wat daar nog van komt".

Wim Bierhaus: "Ellende!".

Hans Huyzer: "Ik fotografeer eigenlijk nooit mensen".

Rem Maters: "Nou, dan zul je jezelf hier snel thuis voelen!".

Maarten van Dijk: "Deze foto is een onderdeel van een kalender project dat ik van mijn familieleden heb gemaakt, maar ik mag nog niet alle foto's laten zien".

Rem Maters: "O, is het zo'n kalender".

"Schilderen doe je wat je oog ziet; schrijven doe je wat je geestesoog ziet, maar dat kun je pas als er heel veel inzit". (Jan Wolkers)

"Je kan er hier echt de klok op gelijk zetten, dat als jij het mooi vindt er altijd wel iemand is die het niet mooi vindt". (Piet Groeneveld)

"Ik fotografeer graag pijpen want ik heb jaren in de pijpen gewerkt en ik vind het nog steeds mooi. Nou ja, die pijpen dan, niet dat werken hoor!". (Pleun Groeneveld)

Theo de Jong: "Ik heb deze foto gemaakt in de gangen onder het Chassée theater, ik weet niet eens of ik daar eigenlijk wel mocht komen. Zijn jullie daar wel eens geweest?"

Peter van Klinken: "Nee, want daar mocht je toch niet komen?"

Rem Maters: "Ik vind dat smoezelige op deze foto juist wel mooi".

Henk Ras: "Ja, dat past wel bij jou".

"Het is onjuist dat mensen alleen maar foto's maken van de leuke momenten in hun leven want dan valt de realiteit te tegen". (Theo Maassen)

Gehoord, gelezen en opgeschreven door Ruud van Wezel

Programma:

- 04.09 **Spreker: Wout van 't Hof (fotograaf)**
- 11 **Introductie programma fotoseizoen 2006/2007**
- 18 **NIEUWERK-1**
- 25 **Instructie- en Workshopavond-1***
- 02.10 **Op bezoek: Fotogroep Perspectief uit Wagenberg**
- 09 **NIEUWERK-2**
- 16 **Digitale beeldbewerking algemeen-1**
- 23 **NIEUWERK-3**
- 30 **Instructie- en Workshopavond-2***
- 06.11 **Spreker: Otto Snoek (fotograaf)**
- 13 **NIEUWERK-4**
- 20 **Retrospectief: René van Rijswijk**
- 27 **Instructie- en Workshopavond-3***
- 04.12 **NIEUWERK-5**
- 11 **Op bezoek: Fotoclub Optika uit Zwijndrecht (B)**
- 18 **Praatavond**
- 25 **Eerste Kerstdag (geen clubavond)**
- 01.01 **Nieujaarsdag (geen clubavond)**
- 08 **NIEUWERK-6**
- 15 **Spreker: Jan Ros (fotograaf)**
- 22 **Bespreking werk van nieuwe leden-1**
- 29 **Instructie- en Workshopavond-4***
- 05.02 **NIEUWERK-7**
- 12 **Op bezoek: AFV uit Vlaarding**
- 19 **Digitale beeldbewerking algemeen-2**
- 26 **Instructie- en Workshopavond-5***
- 05.03 **NIEUWERK-8**
- 12 **Spreker: Marrie Bot (fotograaf)**
- 19 **NIEUWERK-9**
- 26 **Instructie- en Workshopavond-6***
- 02.04 **NIEUWERK-10**
- 09 **Tweede Paasdag (geen clubavond)**
- 16 **Bespreking werk van nieuwe leden-2**
- 23 **NIEUWERK-11**
- 30 **Koninginnedag (geen clubavond)**
- 07.05 **NIEUWERK-12**
- 14 **Jaarvergadering**
- 21 **Jaaroverzicht: 'De vijf beste'**
- 28 **Tweede Pinksterdag (geen clubavond)**

* Deelname beperkt. Alleen mogelijk door vooraf in te schrijven.

Een kersverse Korrel met een fotopremière van nieuwe leden in drie delen. Wat wil je nog meer? Juist, nog meer foto's. En die zijn er. Kijk en bewonder!

Daarna valt er ook nog veel te lezen. Drie bijdragen van buiten de redactie. Anja van Leeuwen heeft haar uitdaging gevonden, maar heeft nog wel wat lef nodig. Fans Jonkergouw legt een verband tussen zijn betoog op de praatavond en de geur van Pierre's bitterballen en Henk Ras houdt een mooi betoog over intieme fotografie.

Uit de koker van de redactie komt een warm pleidooi voor foto's met inhoud en menselijke emotie van 'real people, weet je wel', een interview met Ruud Vischedijk, die binnenkort naar Las Palmas verhuist en wat gemijmer over de weblog van Fotoclub Zwijndrecht.

En tenslotte twee pagina's over al het moois wat er de komende tijd weer te zien is op het gebied van fotografie in ons wonderschone landje.

